

Litteratur, veiledere, nettressurser og andre kilder

En helhetlig tilnærming til
arbeid med rus og psykisk helse

Siv Tonje Luneng

KoRus Sør
Blå Kors Borgestadklinikken

Litteratur, veiledere, nettressurser og andre kilder

Innhold

Retningslinjer og veiledere	2
Verktøy	5
Kompetansetjenester	6
Systematisk evaluering med tilbakemelding	6
Toleransevinduet, utviklingsstøtte, reguleringsvansker, utviklingstraumer og traumer.....	6
Rusmiddelproblemer	7
Relasjonskompetanse	7
Terapeutiske tilnærminger (*=anbefalt i Nasjonal faglig retningslinje...)..	7
Spesifikke vansker	9
Annen litteratur.....	10

Retningslinjer og veiledere

- Helsedirektoratets forside for alle nasjonale anbefalinger, råd og pakkeforløp
https://www.helsedirektoratet.no/produkter?tema=nasjonal_veileder
- Helsedirektoratets forside til temaet rus og avhengighet
<https://www.helsedirektoratet.no/tema/rus-og-avhengighet>
- Nasjonal faglig retningslinje for behandling og rehabilitering av rusmiddelproblemer og avhengighet. Kartlegging og utredning i rusbehandling
<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/behandling-og-rehabilitering-av-rusmiddelproblemer-og-avhengighet/seksjon?Tittel=kartlegging-og-utredning-i-9225#helhetlig-tiln%C3%A6rming-i-rusbehandling>
- Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig ruslidelse og psykisk lidelse – ROP-lidelser
<http://www.helsebiblioteket.no/retningslinjer/rop/forside>
- Sammen om mestring – Veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne
<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/sammen-om-mestring-veileder-i-lokalt-psykisk-helsearbeid-og-rusarbeid-for-voksne>
- Prinsipper for behandling av ruslidelser hos unge – en kunnskapsoversikt <https://oslo-universitetssykehus.no/seksjon/nasjonal-kompetansetjeneste-for-tverrfaglig-spesialisert->

[rusbehandling-](#)

[tsb/Documents/Prinsipper%20for%20%20behandling%20av%20%20ruslidelser%20%20hos%20unge_digital.pdf](#)

- Nasjonal faglig retningslinje for avrusning fra rusmidler og vanedannende legemidler <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/avrusning-fra-rusmidler-og-vanedannende-legemidler>
- Nasjonal retningslinje for legemiddelassistert rehabilitering ved opioidavhengighet <https://www.helsebiblioteket.no/retningslinjer/lar/forord;jsessionid=4D9DCB2856B427F6A32D28D82307B41F?hideme=true>
- Veileder for utlevering av substitusjonslegemiddel i og utenfor LAR (legemiddelassistert rehabilitering) <https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/96/IS-2022-Veileder-for-utlevering-av-substitusjonslegemiddel-i-og-utenfor-lar.pdf>
- Nasjonal retningslinje for gravide i legemiddelassistert rehabilitering (LAR) og oppfølging av familiene frem til barnet når skolealder <https://www.helsebiblioteket.no/retningslinjer/gravide-i-lar>
- Nasjonal faglig veileder vanedannende legemidler – rekvirering og forsvarlighet <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/vanedannende-legemidler>
- Prosedyrer for rusmiddeltesting [file:///C:/Users/siv.luneng/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/Prosedyrer%20for%20rusmiddeltesting%20-%20Veileder%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/siv.luneng/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/Prosedyrer%20for%20rusmiddeltesting%20-%20Veileder%20(1).pdf)
- Somatiske følgetilstander ved problematisk alkoholbruk – pakkeforløp for psykisk helse og rus <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/somatisk-helse-og-levevaner-pakkeforlop-for-psykisk-helse-og-rus/seksjon?Tittel=somatiske-folgetilstander-ved-problematisk-11433#oppf%C3%B8lging-av-somatiske-f%C3%B8lgetilstander-ved-problematisk-alkoholbruk-hos-pasienter-med-psykiske-lidelser-og/eller-rusmiddelproblemer>
- Hindre drop-out fra rusbehandling https://oslo-universitetssykehus.no/seksjon/nasjonal-kompetansetjeneste-for-tverrfaglig-spesialisert-rusbehandling-tsb/Documents/Skriftserie_web_print.pdf
- Overdose: Nasjonal overdosestrategi 2019–2022 <https://helsedirektoratet.no/publikasjoner/nasjonal-overdosestrategi-20142017> og Oppfølging etter opioidoverdoser <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/avrusning-fra-rusmidler-og-vanedannende-legemidler/oppfolging-etter-opioidoverdoser/oppfolging-etter-opioidoverdoser> og Overdose – lokalt forebyggende arbeid <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/psykisk-helse-og-rus/overdose-veiviser-i-lokalt-forebyggende-arbeid#komme-i-gang-med-overdoseforebyggende-arbeid>
- Fengselshelsetjenester <https://www.helsedirektoratet.no/tema/fengselshelsetjenester>
- Rus- og kriminalitetsforebygging SLT <http://kriminalitetsforebygging.no/nettpublikasjoner/en-praktisk-handbok-om-slt/>
- Pårørende i helse- og omsorgstjenesten <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/parorendeveileder> inkludert Informasjon og støtte til barn som pårørende <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/parorendeveileder/informasjog-stotte-til-barn-som-parorende>
- Opptappingsplanen for rusfeltet (2016–2020) [https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-15-s-20152016/id2460953/?q=d%C2%A0Opptappingsplan%C2%A0for%C2%A0rusfeltet%C2%A0\(2016%E2%80%902020\)](https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-15-s-20152016/id2460953/?q=d%C2%A0Opptappingsplan%C2%A0for%C2%A0rusfeltet%C2%A0(2016%E2%80%902020))
- Rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/rehabilitering-habilitering-individuell-plan-og-koordinator>
- Kommunikasjon via tolk <https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/242/Veileder%20om%20kommuni>

[kasjon%20via%20tolk%20for%20ledere%20og%20personell%20i%20helse%20og%20omsorgstjenesten%20fullversjon%20IS-1924.pdf](#)

- Helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/asylsokere-flyktninger-og-familiegjenforente>
- Førerkort (inkl. psykiske lidelser og midler (alkohol, rusmidler og legemidler)) som kan påvirke kjøreevnen <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/forerkortveilederen>
- Kommunalt psykisk helse- og rusarbeid 2018: Årsverk, kompetanse og innhold i tjenestene https://www.sintef.no/globalassets/sintef-teknologi-og-samfunn/avdelinger/helse/endelig_kommunalt-psykisk-helse-rusarbeid-2018.pdf
- Utredning, behandling og oppfølging av personer med psykoselidelser <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/nasjonal-faglig-retningslinje-for-utredning-behandling-og-oppfolging-av-personer-med-psykoselidelser>
- Prioriteringsveileder – tverrfagligspesialisert rusbehandling (TSB) <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/tverrfaglig-spesialisert-rusbehandling-tsb>
- Prioriteringsveileder – psykisk helsevern for voksne <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/psykisk-helsevern-for-voksne>
- Prioriteringsveileder – psykisk habilitering av voksne i spesialisthelsetjenesten <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/habilitering-av-voksne-i-spesialisthelsetjenesten>
- Nasjonal faglig retningslinje for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge (ny i 2019) <https://www.helsedirektoratet.no/horinger/nasjonal-faglig-retningslinje-for-tidlig-oppdagelse-av-utsatte-barn-og-unge>
- Brukertilfredshetsevaluering av kommunale tjenester for personer med rusmiddelproblem
- Brukertilfredshetsevaluering av kommunale tjenester for personer med rusmiddelproblem 2018 [https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/brukertilfredshetsevalueringen-kommunale-tjenester-rus/Brukertilfredshetsevaluering%202018%20-%20kommunale%20tjenester%20rus%20-%20delrapport%20%20\(kvalitativ%20rapport\).pdf](https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/brukertilfredshetsevalueringen-kommunale-tjenester-rus/Brukertilfredshetsevaluering%202018%20-%20kommunale%20tjenester%20rus%20-%20delrapport%20%20(kvalitativ%20rapport).pdf)
- Database for evalueringer <https://evalueringsportalen.no/serie/9031520156354113453>
- Psykologer i kommunene: Klinisk praksis og kompetansebehov blant psykologer i kommunene – Rapport fra Psykologforeningens ad hoc utvalg <https://www.psykologforeningen.no/foreningen/nyheter-og-kommentarer/aktuelt/hva-trenger-kommunepsykologene> og Rapport Tilskudd til rekruttering av psykologer i kommunale helse- og omsorgstjenester <https://www.regjeringen.no/contentassets/e95514420263486c9aa5a1ab835ba1fb/psykologer-i-kommunene-sintef.pdf>
- Spesialisthelsetjenestens veiledningsplikt overfor den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Rundskriv https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/hod/hoeringer_kta/dokumenter/rundskriv_i-3_2013.pdf
- Retningslinjer i England: The National Institute for Health and Care Excellence (NICE) <https://www.nice.org.uk/>

Eldre dokumenter

- Samhandlingsreformen kortversjon: <https://hnt.no/Documents/Samhandling/Samhandlingsreformen/Statusrapport%20for%20samhandlingsreformen%20november%202014.pdf> og og sluttrapport: https://www.regjeringen.no/contentassets/83a1403c437249409e4fe3fcfe3f9ab4/sluttrapport_nasjonaltnettverk_samhandlingsreformen.pdf
- Opptappingsplanen for rusfeltet (2007–2012) – Resultat og virkemidler <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/opptappingsplanen-for-rusfeltet-resultat-og-virkemidler/Opptappingsplanen%20for%20rusfeltet%20-%20resultat%20og%20virkemidler.pdf/>

- Opptrappingsplanen for psykisk helse (1998–2008)
<https://www.napha.no/content/13884/Opptrappingsplanen>
- Rusreformen (2002–2003)
<https://www.regjeringen.no/contentassets/a026e62e98e64db7b83639cce7f388d8/no/pdfs/otp200220030003000dddpdfs.pdf>

Verktøy

- Ruskartlegging mm. www.snakkomrus.no
- Terapeutisk verktøy <http://www.kognitiv.no/kognitiv-terapi/terapeutiske-hjelpemidler/>
- Diagnostisk verktøy <http://www.helsebiblioteket.no/retningslinjer/rop/6-utredning/6.13-diagnostiske-verkt>
- Den internasjonale klassifikasjonen for primærhelsetjenesten (ICPC-2)
<https://ehelse.no/kodeverk/icpc-2.den-internasjonale-klassifikasjonen-for-primærhelsetjenesten>
- Personlighetsforstyrrelser <https://rop.no/aktuelt/personlighetsforstyrrelser-i-icd-11/>
- Elektroniske kartleggingsverktøy, Checkware: <http://checkware.com/hva-vi-tilbyr/kartleggingsliste>
- Rapp 2: app for å be om umiddelbar sosial støtte for å unngå russug. Recovery Kompetanse <https://play.google.com/store/apps/details?id=no.sensio.safemate.rio&rdid=no.sensio.safemate.rio> og <https://www.arenaclusters.no/siste-nytt/app-mot-rus-sug/>
- Digitale hjelpemidler i rusbehandling <https://rop.no/aktuelt/apper-bra-men-mennesker-best/>
- Kartlegging av traumerelaterte helseplager (NKVTS)
<https://www.nkvts.no/kartleggingsverktoy/> og <https://www.nkvts.no/content/uploads/2018/03/KLINIKERADMINISTRERT-PTSD-SKALA-FOR-DSM-5-KAPS-5.pdf>
- Evalueringsinstrumenter om recovery
<https://www.napha.no/content/14833/Evalueringsinstrumenter-om-recovery> og <http://www.researchintorecovery.com/INSPIRE> og <https://rop.no/kartleggingsverktoy/sure/>
- Individuell plan <https://naku.no/kunnskapsbanken/individuell-plan> og <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/rehabilitering-habilitering-individuell-plan-og-koordinator/seksjon?Tittel=individuell-plan-og-koordinator-6935> og IP e-læring <http://kurs.helsekompetanse.no/plan/3305> eksempel på IP <https://www.yumpu.com/no/document/read/37909275/1-personalia-2-planen-gjelder-3-berarter-parter-4-mal> og elektronisk IP <https://www.visma.no/sampro/> og Hvordan styrke arbeidet med individuell plan for rusmiddelavhengige?
<http://www.kommunetorget.no/Temaomrader/Oppfolging-av-rusavhengige/SamhandlingkoordineringIndividuell-plan/Metoder-i-arbeidet-med-rusavhengige-/Individuell-plan/Hvordan-styrke-arbeidet-med-individuell-plan-for-rusmiddelavhengige/>
- Kriseplan: MINPLAN <http://www.helsebiblioteket.no/psykisk-helse/aktuelt/min-plan-norsk-app-for-kriseplan>
- Funksjonssirkelen. Kartlegging av rusavhengige foreldres fungering på livsområder som er viktige for barns utvikling. (Modellen inspirerte oss til å lage Behovshjulet): https://oslo-universitetssykehus.no/seksjon/nasjonale-kompetansetjeneste-for-tverrfaglig-spesialisert-rusbehandling-tsb/Documents/PROSJEKTRAPPORT_AGSLade.pdf
- Kulturformuleringsintervjuet (KFI)
<https://rop.no/kartleggingsverktoy/kulturformuleringsintervjuet-kfi/>
- Nettverksmøter <http://www.erfaringskompetanse.no/wp-content/uploads/2015/08/H%C3%A5ndbok-ODIN.pdf>

- The Neurosequential Model of Therapeutics (NMT) Kartlegging av utviklingsnivå <http://childtrauma.org/nmt-model/> og <https://rvtssor.no/aktuelt/25/et-verktoy-for-a-forsta-hva-barnet-trenger/>
- Nav-verktøy: KIS <https://evalueringsportalen.no/evaluering/evaluering-av-arbeid-med-implementering-av-et-nasjonalt-kartleggingsverktoy-kis-sluttrapport/evaluering-av-kis-sluttrapport.pdf/@@inline> og Kvalifiseringsprogrammet <https://www.fylkesmannen.no/contentassets/2a435526ef4342ee931260411eb48f69/16-11-17-langeng.pdf>
- Velg behandlingssted – rus og avhengighet <https://helsenorge.no/velg-behandlingssted/undersokelser-og-behandlinger-innen?bkid=TSB> og annet <https://helsenorge.no/velg-behandlingssted>

Kompetansetjenester

- KoRus <http://www.kompetansesenterrus.no/>
- Nasjonal kompetansetjeneste for tverrfaglig spesialisert behandling av ruslidelser (TSB) <https://oslo-universitetssykehus.no/fag-og-forskning/nasjonale-og-regionale-tjenester/tsb>
- Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse: www.rop.no
- Nasjonalt kompetansesenter for selvorganisert selvhjelp, Selvhjelp Norge <http://www.selvhjelp.no>
- Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) <http://www.rvts.no>
- Regionsenter for barn og unges psykiske helse (RBUP) <http://www.r-bup.no>
- Modum Bad <http://www.kildehuset.no>

Systematisk evaluering med tilbakemelding

- NORSE (Norwegian Outcome Response System for Evaluation) <https://www.youtube.com/watch?v=9IAUGoAejBE>
- KOR <http://www.korusnord.no/Rusbehandling/Klient-og-resultatstyrt-praksis---KOR/>
- FIT <https://www.napha.no/search/?pageNumber=0&tags=fit> og https://www.youtube.com/watch?v=bK3gaLYxyXw&list=PLctNtsshqLe_1zsR5MzBEz-aB-RXjQMaQ&index=11
- OQ-45 https://www.napha.no/tilbakemelding_verkt%C3%B8y/
- PCOMS <http://www.pcoms.com> og <https://www.youtube.com/watch?v=IOnYpVO56Eg> og <https://www.slideshare.net/barryduncan/skala-for-kvalitet-p-gjennomfring-av-pcoms-10-ferdigheter>
- Faglig frihet og brukermidvirkning: http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=109679&a=2

Toleransevinduet, utviklingsstøtte, reguleringsvansker, utviklingstraumer og traumer

- Traumer og rus <http://kompetansesenterrus.no/file/markestad-og-mannes-traumer-og-rus-rusfag-1-2015.pdf> og <https://fontene.no/fagartikler/rus-traumer-og-behandling--kan-dette-loses-6.47.553296.18904c3773>
- TBO: <http://traumebevisst.no/edukasjon/traumeforstaelse.php>
- TBO: <http://traumebevisst.no/>
- Utviklingstraumer og reguleringsvansker: <http://www.cactusnettverk.no/> og boken: Utviklingstraumer Regulering som nøkkelbegrep i en ny traumepsykologi <https://www.fagbokforlaget.no/Utviklingstraumer/I9788245020496> og Stabilisering – det

viktigste leddet i traumebehandling?

http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=266478&a=2

- Kompleks ptsd <https://rop.no/roptv/kompleks-ptsd/>
- Neuroaffektiv utviklingspsykologi og tilknytning: www.docenten.dk og http://runahelmersen.no/wp-content/uploads/144596_PSYKOMOTORIK-0115_14.pdf og <http://hansreitzel.dk/Psykologi/De-neuroaffektive-kompasser-plakat/9788741263427>
- Trygghetssirkelen, emosjonsfokus m.m. <http://www.folkom.no/>
- Psyke og soma er ett: Hvordan krenkede barn blir syke voksne <https://www.universitetsforlaget.no/nettbutikk/hvordan-krenkede-barn-blir-syke-voksne-uf.html>
- Kompleks post-traumatisk stresslidelse. Fra latent konstrukt til nettverksforståelse. <https://psykologtidsskriftet.no/vitenskapelig-artikkel/2019/05/kompleks-post-traumatisk-stresslidelse>

Rusmiddelproblemer

- <http://www.rustelefonen.no/fakta-om-rusmidler/>
- <http://handling.forebygging.no/Veiledningsmaterieill/>
- <http://handling.forebygging.no/Evaluerte-programtiltak/>
- <https://www.psykologforeningen.no/foreningen/nyheter-og-kommentarer/aktuelt/hva-er-rusbehandling>
- Fagbøker for ROP-feltet <https://rop.no/litteratur/>
- Fakta om rusmidler <http://www.forebygging.no/Litteratur/Fakta-om-rusmidler/>
- Nettkurs og litteratur om rus og avhengighet <https://legeforeningen.no/Fagmed/Norsk-forening-for-rus--og-avhengighetsmedisin/Om-spesialiteten/Anbefalt-litteratur/>
- Nettkurs om arbeidsliv og pengespillproblematikk <https://akan.no/kurs/arbeidsliv-og-pengespillproblematikk/>
- Skjønnlitteratur og filmer <https://www.sølvberget.no/Laering/Fordypningsoppgave/Emneliste/Boeker-og-filmer-om-rus>

Relasjonskompetanse

- Relasjonskompetanse som grunnlag for å skape resultater i arbeid og på skole <http://www.forebygging.no/Global/Spurkelandartikkel%20nr.%202.pdf>
- <http://mindfulnessnorge.no/>
- https://www.researchgate.net/publication/232476331_The_Cognitive_Emotional_and_Relational_Characteristics_of_Master_Therapists

Terapeutiske tilnærminger (*=anbefalt i [Nasjonal faglig retningslinje...](#))

- Pasientsentrert tilnærming. Hvordan jobbe med mestring i praksis. Michael de Vibe <https://www.youtube.com/watch?v=ftfOcknBBpg>
- *Kognitiv terapi (KT/KAT) <http://www.kognitiv.no/> og <http://www.kommunetorget.no/Planlegging/Kronikk-og-debatt-2/Rusmiddelproblemer-og-bruk-av-kognitiv-terapi/>
- *Kognitiv miljøterapi <http://www.helsebiblioteket.no/psykisk-helse/aktuelt/kognitiv-miljøterapi-gir-nye-muligheter-psykisk-helse-og-rus> og <https://www.napha.no/multimedia/3775/NAPHA-Rapport-Kognitiv-7k.pdf>
- *Mentaliseringsbasert miljøterapi (MBT-M) <http://slideplayer.no/slide/11201989/>
- Traumebevisst miljøterapi <https://www.universitetsforlaget.no/nettbutikk/miljøterapeuten-uf.html>

- *Systematisk fysisk aktivitet og treningskontakt
<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/aktivitetshandboken-fysisk-aktivitet-i-forebygging-og-behandling>
- Basal eksponeringsterapi (BET)
http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=139382&a=3
- Dialectical Behavior Therapy (DBT) <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2797106/>
- *Mentaliseringsbasert terapi (MBT) i rusbehandling
<https://sykinn.easymeeting.net/Mediasite/Play/4d955cf4ff824724aa7b9272687da87e1d> og
<http://kompetansesenterrus.no/file/rusfag-2011mentalisering.pdf>
- Psykodynamisk behandling <http://tidsskriftet.no/2011/05/anmeldelser/rusbehandling-pa-overste-hylle>
- Overføringsfokusert terapi <http://www.psykologibloggen.no/?p=1216>
- Interpersonlig psykoterapi (IPT) <http://www.helsebiblioteket.no/psykisk-helse/aktuelt/interpersonlig-psykoterapi-kan-hjelpe-mot-depresjon-utvalgt-forskning>
- Emosjonsfokusert terapi <http://www.nieft.no/> psykoterapi <https://foleleseskompasset.no/>
- Affektbevissthet http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=327904&a=2
- Affektfobiterapi <https://helse-stavanger.no/seksjon/psykiatriskdivisjon/Documents/FOU/KURS/Affect%20Phobia%20-%20Osborn%20flyer.pdf> og
<https://www.youtube.com/watch?v=o0ntwuObrnl&feature=youtu.be>
- *12-trinnsmodellen <https://psykologtidsskriftet.no/fagartikkel/2008/10/tolvtrinnsbaserte-selvhjelpsgrupper-en-ressurs-i-rehabiliteringen-av?redirected=1>
- *Motiverende intervju (MI) <https://helsedirektoratet.no/motiverende-intervju> og
<http://www.korus-sor.no/verktoy/mi/>
- Recovery <https://napha.no/content/14852/Recovery-historikk-begrep-og-perspektiver>
- Grønn omsorg <https://napha.no/content/14716/Gronn-omsorg---hva-gir-helseeffekt>
- Aktivt oppsøkende behandlingsteam (ACT) og Fleksibel aktiv oppsøkende behandling (FACT) <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/psykisk-helse-og-rus/act-og-fact-team>
- Traumebevisst rusbehandling (Avholdt)
<http://www.traumebevisst.no/program/avholdt/trinn3.php>
- Skjematerapi <https://oslo-universitetssykehus.no/fag-og-forskning/nasjonale-og-regionale-tjenester/nasjonal-kompetansetjeneste-for-personlighetspsykiatri-napp/behandling-av-personlighetsforstyrrelser>
- Psykomotorisk fysioterapi (PMF) <https://www.youtube.com/watch?v=QP53lfuxnC4> og
<http://nhi.no/pasienthandboka/sykdommer/muskel-skjelett/psykomotorisk-fysioterapi-12485.html>
- Intensiv dynamisk korttidsterapi (ISTDP) <http://www.istdp.no/>
- Psykoanalyse (PA) <http://www.psykoanalyse.no/>
- Sensorimotorisk psykoterapi (SMP) <http://www.modum-bad.no/kroppsoorientert-psykoterapi/> og
<https://www.rvtsvest.no/sensorimotorisk-psykoterapi-niva-1/> og
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/anzf.1270/full#>
- Somatic Experiencing (SE) <http://www.traumeheling.no/index.php?site=default>
- NevroAffektive RelasjonsModellen™ (NARM) http://narm.no/hva_er_narm/
- *Mindfulness <http://mindfulnessnorge.no/> og <http://www.helsebiblioteket.no/psykisk-helse/aktuelt/mindfulness-apper-pa-norsk> og <https://fontene.no/fagartikler/hjelperne-trenger-ogsaa-tilstedevarelse-og-indre-ro-6.47.581922.bc2cd75aa8>
- *Mindfulness-Based Relapse Prevention (MBRP) <http://www.mindfulrp.com/>
- Acceptance and commitment therapy (ACT) http://acthouse.dk/wp-content/uploads/Wilson_et_al_ACT_12_step.pdf

- Yoga <http://www.psychiatrictimes.com/geriatric-psychiatry/cognitive-enhancement-with-yoga?GUID=8E59F94E-B40B-41A7-885B-82BD5F6661F7&rememberme=1&ts=17082017> og yoga og rus <http://yogaforlivet.no/>
- Accelerated Experiential Dynamic Psychotherapy (AEDP) <https://www.aedpinstitute.org/>
- Compassion Focused Therapy (CFT) <https://compassionatemind.co.uk/about-us>
- Kunst- og uttrykksterapi <https://www.usn.no/studier/finn-studier/helse-og-sosialfag/kunst-og-uttrykksmetoder-i-terapi/>
- *Musikkterapi <http://www.musikkterapi.no/> og <https://www.nrk.no/rogaland/xl/musikkmedisinen-1.13811302>
- Leketerapi <http://www.nussa.dk/> og <http://theraplay.no/>
- Terapi med dyr <https://www.nmbu.no/studier/evu/kurs/node/8974>
- Åpen dialog <http://www.erfaringskompetanse.no/wp-content/uploads/2015/08/H%C3%A5ndbok-ODIN.pdf>
- Familierapi <http://www.psykologforeningen.no/publikum/velkommen-til-psykologhjelp/hva-er-familierapi>
- Terapeutisk samfunn <https://helse-bergen.no/avdelinger/rusmedisin/rusmedisin-floen/terapeutisk-samfunn->
- VITA tema religion <http://forskning.no/psykiske-lidelser-religion-psykologi/2012/01/apner-terapidoren-gud>
- Selvhjelp <http://www.selvhjelp.no/>

Spesifikke vansker

- Selvhjelp for ulike lidelser <https://psykologiskveiledning.com/>
- Avhengighet <http://www.psykologforeningen.no/publikum/velkommen-til-psykologhjelp/hva-er-avhengighet>
- Sinne <http://atv-stiftelsen.no/>
- Søvn www.sovno.no
- Smerter <http://www.norsksmerteforening.no/>
- Depresjon <http://psykiskhelse.no/depresjon> og http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=162254&a=2
- Tvangslidelse <http://www.ananke.no/index.php/om-ocd>
- Psykose <http://www.tips-info.com/>
- Selvmordsrisiko <https://www.fhi.no/fp/psykiskhelse/selvord/> og <https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/3/Nasjonalt-faglig-retningslinje-for-forebygging-av-selvord-i-psykisk-helsevern-IS-1511.pdf>
- Overdose Forebygging av overdosedødsfall <http://www.pasientsikkerhetsprogrammet.no/om-oss/innsatsomr%C3%A5der/forebygging-av-overdosed%C3%B8dsfall>
- Anabole-androgene steroider <https://oslo-universitetssykehus.no/behandlinger/anabole-androgene-steroider>
- Voldsrisiko <http://www.helsebiblioteket.no/retningslinjer/rop/6-utredning/6.11-utredning-av-voldsrisiko>
- Psykiske lidelser som personlighetsforstyrrelser, spiseforstyrrelser, angst, bipolar lidelse, ADHD <http://www.psykologforeningen.no/publikum/velkommen-til-psykologhjelp>
- Tilknytning / Trygghetssirkelen / Circle of security (COS) <https://www.hjelptilhjelp.no/video/trygghetssirkelen-slik-gjor-du-barnet-ditt-trygt>
- Gjeld <https://dnbfeed.no/privatokonomi/slik-kommer-du-deg-ut-av-gjeldsfloka/> og <https://www.nav.no/no/Person/Flere+tema/Sosiale+tjenester/%C3%B8konomisk-r%C3%A5dgivning-og-gjeldsr%C3%A5dgivning--87499#chapter-1>
- Hjertefrisk – kardiometabolsk risikogruppe <https://oslo-universitetssykehus.no/avdelinger/klinikk-psykisk-helse-og-avhengighet/hjertefrisk->

[hjelpemiddel-for-oppfølging-og-tiltak-hos-pasienter-med-psykiske-lidelser-eller-rusmiddelproblemer-i-kardiometabolsk-risikogruppe](#)

Annen litteratur

- Barn som pårørende i akutsituasjoner- en praktisk guide for hjelpere
<https://www.hertervigforlag.no/butikk/barn-parorende-akutsituasjoner-praktisk-guide-hjelpere>
- Addiction as an Attachment Disorder <https://www.amazon.com/Addiction-Attachment-Disorder-Philip-Flores/dp/0765709058>
- Slik bryter du avhengighet. En håndbok i syv trinn for å bryte all avhengighet
<https://www.bokkilden.no/selvhelp-personlig-utvikling-og-praktiske-raad/slik-bryter-du-avhengighet-lance-dodes/produkt.do?produktId=8031438>
- The Heart of Addiction. <https://www.amazon.com/Heart-Addiction-Understanding-Alcoholism-Addictive/dp/0060958030>
- Tvangsinnleggelse for rusbehandling?
<https://tidsskriftet.no/2018/04/kronikk/tvangsinnleggelse-rusbehandling>
- Ettervern, Nettverk etter soning <https://www.vista-analyse.no/site/assets/files/5703/va-rapport-2014-38-nettverk-etter-soning-hva-kan-samfunnet-tjene-pa-bedre-ettervern.pdf>
- Vi lever i rus. Alt jeg er nå, er det som skjedde meg i hjemlandet. Behandling, migrasjon og asyl <http://www.forebygging.no/Global/Vi%20lever%20i%20rus%20-%20rapport.pdf>
- Seeking Safety. A Treatment Manual for PTSD and Substance Abuse
<http://www.guilford.com/books/Seeking-Safety/Lisa-Najavits/9781572306394/reviews>
- Integrrert behandling - av rusproblemer og psykiske lidelser (Kim T. Mueser)
<https://www.universitetsforlaget.no/nettbutikk/integrert-behandling-uf.html>
- Ruslidelser og personlighetsforstyrrelser: Ulikt uttrykk, likt problem? (Foredrag av Espen Arnevik, TSB)
<https://sykinn.easymeeting.net/Mediasite/Play/a9c5743b5b394034b0c99b7606d35f581d>
- Samhandlingsmodell for behandling av personer med ROP-lidelser (Foredrag av Bård Grønstøl: ROP Vestfold)
<https://sykinn.easymeeting.net/Mediasite/Play/16ef025f48ae49bfaef649f76bf7d8991d>
- Sjarmen med tarmen (Bok av Giulia Enders)
<http://tidsskriftet.no/2015/06/anmeldelser/underholdende-safari-gjennom-gastrointestinalkanalen>
- Ledelse. Ledelse mellom hjerne og hjerte – om mentalisering og neuroaffektivt lederskab (Susan Hart og Henrik Hvilshøj (red.)) <http://hansreitzel.dk/Organisation-og-Ledelse/Ledelse-mellem-hjerne-og-hjerte/9788741256252>
- Arbeidsforhold. Psykologiske arbeidsforhold som bidreg til uførheit
<https://stami.no/doktorgrad-psykologiske-arbeidsforhold-pavirke-uforetrygd/>